

ΜΙΑ ΒΑΡΩΝΗ, ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΜΠΑΛΖΑΚ

Η Ουκρανή θαυμάστρια του μεγάλου μυθιστοριογράφου. Ένα είδωλλο που άρχισε με επιστολές. Η πρώτη συναντήσεώς των δύο ερωτευμένων. Πώς «θαμνώθηκαν» και οι δύο. Ένας έρως που κρατάει δώδεκα χρόνια. Ο γάμος του Μπαλζάκ και της Εαρώνης Χάνσκι. Ο θάνατος του μυθιστοριογράφου. κτλ.

ΕΝ λαβαίνουν μονάχα οι σημερινοί αστέρες του κινηματογράφου γράμματα των αγνώστων θαυμαστών και θαυμαστριών τους. Κάτι παρόμοιο συνέβαινε και άλλοτε, σε περασμένους αιώνες. Με τη διαφορά ότι, επειδή τότε δεν υπήρχε ακόμη κινηματογράφος και φυσικά ούτε οι αστέρες του, μονάχα οι συγγραφείς και οι ποιητές λάβαιναν γράμματα από τους θαυμαστές και τας θαυμαστίες τους. Ο μέγας Γάλλος συγγραφέας Μπαλζάκ, όπως προς αυτό το ζήτημα, ολιγώτερο «ευνουμένιος», γιατί δεν έλαβε τέτοια γράμματα, παρά από μία μονάχα αγνώστη θαυμάστριά του. Συγχρόνως όμως υπήρξε και ο πιο τυχερός. Γιατί αυτά τα μοναδικά γράμματα του του χάρισαν μία μεγάλη αγάπη, μία καινούργια πηγή εμπνεύσεως, μία μεγαλοπρεπή ζωή σε παραμυθένια σαλονάκια, την εύνοια του Τσάρου πασών των Ρωσσιών, χιλιάδες, εκατομμύρια ρούβλια. «Όλη αυτή η ιστορία, είναι κάπως εκπληκτική και θα σάς τη διηγηθούμε παρακάτω.

Στις 28 Φεβρουαρίου 1832, ο Μπαλζάκ, φτωχότατος τότε, γεμάτος χρέη, γιατί τα πρώτα βιβλία του που εξέδωσε δεν του εξασφάλισαν μία άνετη ζωή, έλαβε για πρώτη φορά ένα γράμμα μίας θαυμαστίδας του. Το γράμμα αυτό προήρχετο από την Ουκρανία κι' ο φάκελός είχε το οικόσημο των βαρώνων Χάνσκι. Η θαυμάστριά του δεν ήταν άλλη από τη βαρώνη Χάνσκι, διάσημη στην εποχή της για το πνεύμα της και την ωμορφιά της.

Η βαρώνη ήταν τότε μόλις τριάντα χρονών. Στά 1819, είχε παντρευθεί κατά διαταγήν του πατέρα της τόν βαρών Χάνσκι, τόν οποίο δεν μπορούσε ν' αγαπήσει, αλλά στον οποίο στάθηκε πάντοτε πιστή. Ο βαρώνος ήταν είκοσι δύο χρόνια μεγαλύτερός της, έπί πλέον προσβεβλημένος από προιούσα παραλυσία. Ήταν όμως πλουσιώτατος, είχε 20.000 εκτάρια γης, 3.000 χωρικούς υπό την εξουσία του, εισόδημα 4 εκατομμυρίων ρουβλίων το χρόνο και, καλός κατά βάθος, αγαπούσε πολύ τη νεαρή γυναίκα του και τη μικρή κόρη του «Αννα».

Κατεινθουσιμένη λοιπόν η βαρώνη με τα τελευταία έργα του Μπαλζάκ που είχε διαβάσει, του έγραψε ένα γράμμα, στο οποίο του φανέρωνε όλη την εκτίμησι και το θαυμασμό που είχε αισθανθεί γι' αυτόν. Ο Μπαλζάκ της απάντησε, χωρίς να ξέση ακόμη, ποιά ακριβώς ήταν η απροσδόκητη θαυμαστίς του. Εκείνη του ξανάγραψε, κι' η άλληλογραφία τους εξακολούθησε, όλοένα αισθηματικώτερη και τρυφερότερη. Μία ειλκρινής και λεπτή φιλία είχε γεννηθεί μεταξύ τους... έξ αποστάσεως, χωρίς σ' αυτήν την άλληλογραφία. Σιγά-σιγά, άρχισαν αμοιβαίως οι εκμυστηρεύσεις. Στο τέλος, ο Μπαλζάκ ήξερε ότι είχε να κάνει με μία απάλητοι και ώρασιτάτη άριστοκράτις, και η βαρώνη είχε ανακαλύψει πραγματικούς ψυχικούς θησαυρούς στον συγγραφέα, που τόσο είχε εκτιμήσει για τα έργα του.

Δέκα όχτώ μήνες είχαν περάσει, και η βαρώνη πλεγόταν πειά από τόν πόθο να γνωρίσει και προσωπικώς τόν μεγαλοφυή άνθρωπο, στον οποίο καταλάβαινε ότι είχε χάρισει την ψυχή της. Έπεισε τόν άνδρα της να κάνουν μαζί ένα ταξίδι στην Έλβετις, και είδοποίησε τόν Μπαλζάκ ότι θα περίμενε να τόν συναντήσει στο Νιουσάτελ. Δεν έπρόκειτο διόλου για ένα ραντεβού. Και οι δύο τους θεωρούσαν τό αισθημά τους καθαράς πλατωνικό. Θα ίδουμε όμως ότι τα πράγματα πήραν άλλο δρόμο άργότερα...

Η βαρώνη έφτασε στο Νιουσάτελ μαζί με τόν άνδρα της, με την κόρη της «Αννα», που δεν ήταν τότε παραπάνω από τεσσάρων χρονών, και με μία πραγματικά βαρωνική συνοδεία: κυρίες και κορίτσια της Αύλης της, ακολούθους και υπηρέτες,

είκοσι πέντε έν όλω πρόσωπα. «Όσο για τό φτωχό Μπαλζάκ, έκανε ένα ακόμη δάνειο, για να εξασφαλίση τά έξοδα του ταξιδιού του!...

Έτσι συναντήθηκαν για πρώτη φορά. Κι' έμειναν έκστατικοί κι' οι δύο τους. Έκείνος έφυγε μετά πέντε μέρες, καταγοητευμένος από την ωμορφιά της βαρώνης, εκείνη έπειτα από μία έβδομάδα, «θαμνωμένη»-όπως έγραφε ή ίδια-από τό άνυπέρβλητο πνεύμα του, πεπεισμένη ότι ήταν ένα πλάσμα άνόητο για μία τόσο μεγάλη εύτυχία». Η τύχη τους είχε καθορισθεί: είχαν ένωθι πειά διά βίου!

Τόν Ιανουάριο του 1834, συναντήθηκαν και πάλι στη Γενεύη, και αυτήν τη φορά τά πλατωνικά τους αισθημά ύπεχώρησαν εμπρός στην όρημν του έρωτά τους. Χαρίστηκαν με λαχτάρα να ξανασυναντηθούν. Και ξανασυναντήθηκαν τό έπόμενο έτος στη Βιέννη. Τους ήταν πειά άδύνατο να χήσουν ο ένας μακριά από τόν άλλον. Η παραλυσία του βαρώνου προχωρούσε, ο ταλαιπωρος άριστοκράτης δεν καταλάβαινε ίσως τί συνέβαινε με τη γυναίκα του ή ίσως τά καταλάβαινε όλα, και δεν μίλούσε, βλέποντας την κατ'αστασί του. Και πράγματι, έπειτα από πέντε χρόνια πέθανε.

Χήρα πειά, ή βαρώνη πήγε μαζί με την κόρη της στην Πετρούπολι, όπου πήγε και ο Μπαλζάκ για να τη συναντήσει. Ήταν βέβαιος ότι ή Χάνσκι θα δεχόταν πειά να παντρευτούν.

Η μικρή «Αννα, που ήταν κιόλας δώδεκα χρονών, δεν τόν φώναζε πειά: «Κύριε Μπαλζάκ», αλλά «πατέρα, αγαπημένο μου». Μά ή βαρώνη δεν έπρόκειτο να δώσει τη συγκατάθεσι της αυτή, παρά μονάχα έπειτα από τέσσερα χρόνια, άφου πειά άρραβώνισαν την «Αννα της-σέ ηλικία 15 ετών με έναν Πολωνό κόμητα, τόν νεαρό Γεώργιο Μνίσσεχ.

Ο άντρας της «Αννας ήταν ένας λαμπρός ευπατρίδης, πλουσιώτατος. Είχε, κοντά στά άλλα, και μία τεραστιά έντομολογική συλλογή, ή αξία της οποίας υπελογίζετο σε άστρνομικούς αριθμούς. Είχε κι' έναν θείο, μουσαράλο εινε αλήθεια, άλλ' ο οποίος, πεθαίνοντας, θά του άφηνε καμμία εκατοντάδα εκατομμύρια. Κόμησα Μνίσσεχ λοιπόν πειά ή «Αννα, δεν είχε διόλου να λογαριάζη τό χρήμα, για να ίκανοποιή τις ιδιοτροπίες της, ή όποιες-πρέπει να τό πούμε εδω-δεν ήταν και λίγες...

Τρείς μήνες άργότερα, και ή βαρώνη υπήρξε της γινόταν κυρία Μπαλζάκ. Ο γάμος τους δεν έγινε μυστικά, άλλα έντός του στενωτέρου περιβάλλοντος, σε μία μικρούλα έκκληρίτσα του Βερντύσιφ. «Όλοι ήταν εύχισιμένοι... Εϋθύς μετά τόν γάμο, ο Μπαλζάκ έφυγε για τό Παρίσι, μαζί με τη γυναίκα του. Έπειτα από δώδεκα όλόκληρη χρόνια, τό δνειρό του είχε γίνει πειά πραγματικότητα. Μά δεν ήταν της τύχης του να άπολαύσει έπί πόν καιρό αυτήν την εύτυχία του. Ο δόμοιρος συγγραφέας πέθανε έξη μήνες έπειτα από τό γάμο του!

Η «Αννα, έτρεξε μαζί με τόν άντρα της στο Παρίσι, κοντά στη μητέρα της. Αποφάσισαν να έγκατασταθούν εκεί όλοι μαζί. Μά, ή συνέχεια, άπ' εδω και πέρα, της ιστορίας αυτής, εινε πολύ θλιβερή. Η Γαλλική πρωτεύουσα εινε μία Σειρήνα, που παρασούρει εύκολα τους άδώνοντας χαρακτήρες και για γυναίκες όπως ήταν ή «Αννα, είχε πάρα πολλούς και άκατανίκητους πειρασμούς.

Η νεαρή κόμησα, ή όποια ποτέ δεν είχε συνηθίσει να λογαριάζη, μόλις βρέθηκε στο ασχηνέριο παρισινό περιβάλλον, άρχισε να κάνει σπατάλες και τρέλλες. Ζούσε μέσα σε άφάνταστη πολυτέλεια. Σ'όζωνταν ακόμη μερικές άποδείξεις λογαριασμών της: Για ένα προσέφαλο, 6000 φράγκα, για ένα φόρεμα χορού, 41.000 φράγκα!

Ο άντρας της που την ελάτρευε, δεν της έφερνε κανένα έμπόδιο στις σπατάλες αυτές, ή συμβουλές της- μητέρας της

Ο 'Ο. Μπαλζάκ

ΠΑΣΧΑΛΙΝΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ Κ. Γ. Ρ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΡΘΟΣ ΣΑΒΒΑΤΟΥ

Η πρώτη 'Ανάστασις μ' εύρισκε πάντα στο παιδικό μου κρεββάκι το σιδερένιο, μέσ στα μπρούντζινα πόμολα, τα ξεχαρβαλωμένα από τα παιχνίδια μου, και μέσ το συντεγμένο είκονισμάκι της 'Αναστάσεως, που μ'αξ είχαν φέρει από τον 'Αγιον Τάφο.

Θυμούμαι το ζύπημα εκείνο το εξαφνικό και χαρούμενο. "Ενα φώς μαργαριταρένιο, τό φώς της χαρραυγής, μ'εχαιρετούσεν από τό παράθυρο του κήπου, μέ τά κλειστά γυαλιά και τ' άνοιχτά παντζούρια. Κ' ένας θόρυβος, σάν χαλασμός κόσμου—ό θόρυβος που μ'έξυπνούσε—άπό πιστολιές κι' από καμπάνες. Το γειτονικό μας καμπαναριό της Φανερωμένης έξεκούφανε μέ τά τρελλά του σημάσματα και σ'α διαλείμματα άνηχούσεν ό γλυκός θόμβος των μακρυσμένων καμπαναριών, του 'Αγ. Διονυσίου και των 'Αγ. Παντων. Αυτοί ήσαν οι τρεις γίγαντες, οι μεγαλόστομοι και άρμονικοί. 'Αλλά μαζί τους συσωνανίζονταν έκαστον άκόμα νάνοι, τά μικρά καμπαναριά, μέ τις δυό καμπάνες, που ήχολογούσαν άκατάπαυστα. Κ' ή πιστολιές, ηηροί κρότοι: μέσα στην αθέρια κωδωνοκρουσία, έφεπταν άτελείωτες, άλλες κοντινές στην πόλη, μαζί μέ τους καμικούς κρότους που άφιναν τά κανάτια που τά έβριγχαν ή γυναικούλες να σπάσουν στο δρόμο—γιά τό καλό—και μέσ τά άκόμη κωμώτερα ξεφωνήτά των σκύλων, που έτρεχαν και ούρλιαζαν τρομαγμένοι.

Κι' εγώ θά έτρόμαζα πολύ μέσα στο κρεββάκι μου, όπου έφτανεν ή κοσμοχαλασία, άν δεν έθλεπα τους δικούς μου δόλφονα παίδρους και γελαστούς.

—Έπεισε τό κομμάτι! Χριστός 'Ανέστη!... Δάγκασε γρήγορα ένα σίδερο! μούλενα.

'Αληθεία, τό ξεχνούσα. Στην παραζάλη του 'Ανάστα ο Θεός, έπρεπε να δαγκάσω γιά τό καλό, ένα κομμάτι σίδερο. Πού είνε; Δότε μου! 'Εξεχνούσα ότι όλο τό κρεββάκι μου ήταν σιδερένιο κι' έγύρευα άλλο... Τις περισσότερες φορές, ή καυμένη ή μητέρα μου έτρεχε και μού έδινε τά κλειδιά της. Κι' έδάγκανα ένα κλειδί μέ δύναμη δλεθρία γιά τά παιδικά μου δόντια και ήούαχα πώς ήμουν σωσμένος...

Έπειτα άνοιγε τό παράθυρο μία στιγμή και κάποιος πήλινον κανάτι παλλό, θαλμένο έπίπηθε στον νιπτήρα, τό έκαιρνε ή ιτανά και τό πετούσε στις πλάκες της αλλής, όπου τό άκουγα να γίνεται θρύψαλα. Αυτό μέ διασκεδάζε περισσότερο άπό όλα τ' άλλα.

Γιά πολλά χρόνια όλα αυτά εγίνοντο χωρίς να ξέρω πώς και γι'ατί. Έπειτα άρχισα να ρωτώ και σιγά-σιγά μού τά εηγούσαν. Τό κέντρον δλης της κοσμοχαλασίας, ήταν ή Μητρόπολις—ωραία εκκλησία, μακριά από την γειτονιά μας, όπου δεν έπίγαινα ποτέ,—και ό μοχλός ήταν ό Δεσπότης, ένας ώραιός Δεσπότης κατάχρυσος και μεγαλοπρεπής, που τον έλάτρευαν σάν Θεό. Μού τά εηγούσαν αυτά όλοένα. Τή

δεν έπιαναν πειά. Μέσα σέ ξεη χρόνια, όλα τά εκατομμύρια έκαναν φτερά σέ γιορτές, σέ τουαλέτες, σέ σπατάλες άφάνταστες. Ό κόμης άναγκάστηκε να πουλήση σέ έξευτελιστική τιμή την ύπεροχη έντομολογική συλλογή του, στο τέλος τρελλάθηκε ό άτυχής και πέραςε τό υπόλοιπο της ζωής του μέσα σέ ένα άστυλο. Δυό χρόνια προητέρα πέθανε ή θωρώνη 'Εθελία Χάνσκι, ή κυρία Μπαλζάκ, ή άσυγκριτη 'Ηγερία του μεγάλου συγγραφέως.

Όσο γιά την 'Αννα, κλειστή-κε σέ ένα μοναστήρι, και εκεί πέθανε, άσημη και άφανής, ή Ούκρανή αυτή, που είχε καταπλήξει τό Παρίσι, σκορπώντας μέ τίς φούχτες τά εκατομμύρια της...

νύχτα της Μ. Παρασκευής, στις τρεις μετά τά μεσάνυχτα—έγώ ύπνο—έβγαινεν ό 'Επιτάφιος της Μητροπόλεως. Και όμα έγυρίζεν ή Λιτανεία στην εκκλησία, άρχιζεν άμέσως ό όρθρος του Μεγάλου Σαββάτου. Τότε, σέ ώριμην στιγμή, την ώρα που άρχιζε να φύγει, ό Δεσπότης έφορούσε κάτασπρα κι' έβγαίνει από τή μεσαιή θύρα του ιερού, θριαμβευτής, σκορπώντας και ψάλλοντας 'Ανάστα ο Θεός...»!

Τότε έφεπτε και τό κομμάτι: ή πρώτη κανονία απέξω από ή Μητρόπολη. 'Ήταν τό σύνθημα. Κι' άρχιζαν εύθως ή καμπάνες και ή πιστολιές, κι' εγώ ξυπνούσα μέσα στο κρεββάκι μου... Την ίδια ώρα, την ίδια στιγμή—μιά λεπτομέρεια που μού έκαιμε πάντα φρίκη—έκαστό θώδια και χιλιά άρνιά έθανατώνοντο έξω σ'α σφαγεία. Τά θώδια, τά κακά θώδια, μέ τά άγρια κέρατα, τά φοβόμουν και ή σφαγή τους δεν μού έκαινε τόση λύπη. Τά άρνιά όμως, τά άσπρα άρνάκια, γι'ατί τά καυμένα: Στή διήγησι της νταντάς μου, όταν άκούγα γιά τό χρυσοστόλιτο Δεσπότη, τά μάτια μου έλαμπαν από πόθο να ιδώ την ωραία τελετή. Και όταν άκούγα γιά την έκαστόμη της σφαγής, τά μάτια μου έδάκρυναν γιά τ' άρνάκια. "Ενα Πάσχα χρυσό κι' αίματωμένο, ώραιό και φρικτό, παρουσιάζονταν στην παιδική μου φαντασία. 'Αλλ' αυτό δεν μ'έμπόδιζε να χαρώ κι' εγώ σάν τους άλλους, την άλλη μέρα, ψητό άρνι στή σούζα, έν' άρνι από τά χιλιά, που είχα κλάψει γτες τό πρωί...

Και τώρα, ή πρώτη 'Ανάστασις μέ θρίσκει πάλι στο κρεββάτι. Μ' από τό κρεββάτι μου λείπει τό συντεγμένο είκονισμάκι, που μ'αξ είχαν φέρει από τον 'Αγιον Τάφο! Τι δεν θά έδιναν να τό είχα άκόμα!...

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΗΘΟΠΟΙΩΝ

Η.. ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ

Η περίφημη ήθοποιός δεσποινίς Αύγουστίνη Μπρόαν δεν έχωνε καθόλου την συνάελοφ ή δεσποινίδα 'Αλλάν. Τόσο την ζήλευε, που όταν μιλούσε γι' αυτήν, την έλεγε ή 'γ ρ η α ν, μολονότι ή 'Αλλάν ήταν μόλις τριάντα χρόνων.

Μιά μέρα ή δεσποινίς Μπρόαν άκουσε δυό ήθοποιούς να κουθενιάζουν μέ μεγάλο ένδιαφέρον και τους ρώτησε:

—Γι'ατί μιλάτε μέ τόσο ένδιαφέρον;

—Γιά την κοσμογονία.

—Γιά την κοσμογονία! φώναξε τότε ο Μπρόαν. 'Εγώ δεν ζώσας τότε και είνε φυσικό να μην ξέρω τίποτε γι' αυτήν. Σας σουνιστώ όμως να φωνάζετε... την δεσποινίδα 'Αλλάν! Αυτή θά ξέρη πολλά να σας πη γιά την κοσμογονία!...

ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ

ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

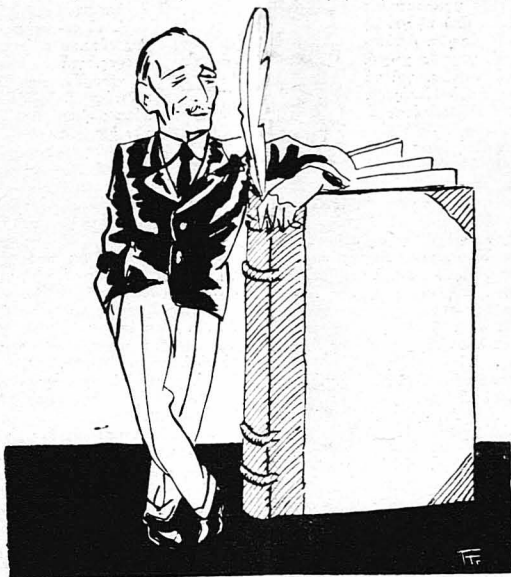
Πέντε 'Αγγλοι πέντε άσχημίες, πέντε Γάλλοι πέντε τρέλλες, πέντε Γερμανοί πέντε συμφέροντα, πέντε 'Ιταλοί πέντε μουσικές, πέντε 'Ελληνες δέκα άνορίες. Μ. Μ η τ σ ά κ η ς

Τά αυθόρμητα γέλια φανερώνουν καλόκαρδο άνθρωπο. Λαμαρτίνος

'Αησυχούμε τη ζωή μέ την έγνοια του θανάτου και τό θάνατο μέ την έγνοια της ζωής. Μονταίνι

Η σκληριά ξεκινάει από τον ύπνο. Μοντεσκιέ

Οί περισσότεροι φίλοι μοιάζουν μέ καλοκαιρινό σύννεφο που διαλύεται στην παρακίρη χτίδα του ήλιου. Οδγκω

Ό Κ. Γ. Ρ. Ξενοπούλος

(Σκίτσο του Κ. Γ. Γρηγόρη)